

Pedagojik Formasyon Temelli Alan Öğretmenlerinin Öğretme-Öğrenme Sürecine İlişkin Yeterlik Düzeyleri

Abdullah ADIGÜZEL*

Özet

Bu araştırmanın amacı, pedagojik formasyon temelli alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlik düzeylerini belirlemektir. Çalışma, Pedagojik Formasyon Sertifika Programına kayıtlı 87 öğrencinin sekiz hafta boyunca altı okulda yaptıkları gözlemlere dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Gözlemin nasıl yapılacağına ilişkin eğitilen öğretmen adayları aracılığıyla toplanan verilere göre, alan öğretmenleri; dersin giriş etkinliklerini ara sıra, geliştirme ve sonuç etkinliklerini ise her zaman gerçekleştirmektedirler. Öğretmenler, derslerde en çok düz anlatım yöntemini en az ise örnek olay yöntemini kullanmayı tercih etmektedirler. Öğretmenler öğretme-öğrenme sürecinde, eğitim araçlarında ise en çok yazı tahtasını en az ise gerçek nesnelere ve modelleri kullanmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, öğretme-öğrenme, süreç, pedagojik formasyon

Level of Ability of Based Pedagogical Formation Scope Teachers of Secondary Education About Process of Teaching and Learning

Abstract

Aim of this study is testing for the based pedagogical formation branch teachers of secondary education about process of teaching and learning. This study was carried out with observational method by 87 students in Pedagogic Formation Certificate Programs in 6 schools during 8 weeks. According to these observations, the scope teachers of secondary education implementing the activity of introducing of lesson sometime. Their also implementing activity of finally of lesson every time. Their used most method of statement method and less method of case and play role in the lessons. Also their use most the blackboard and less really objects and models in the lessons. In this article offered for teachers that they should be take in-service training about using new method of teaching and object of teaching

Key words: Teacher, teaching and learning, process, pedagogic formation

* Yrd. Doç. Dr. - Harran Üniversitesi - Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü – aadiguzel@harran.edu.tr

Giriş

Bilgi ve teknolojinin hızla üretildiği, çeşitlendiği ve yayıldığı günümüzde, toplumların gereksinim duyduğu nitelikli bireyleri yetiştirmede temel güç okullarda uygulanan eğitim programlarıdır. “Öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği” olarak tanımlanan eğitim programları dört temel öğeden oluşmaktadır (Demirel, 2005). Bunlar; amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirmedir. Bir eğitim programının başarıyla uygulanmasında bu dört öğe çok önemli olmakla birlikte, öğrenme etkinliklerinin düzenlendiği ve gerçekleştirildiği öğretme-öğrenme süreci öğesi çok daha önemli görülmektedir. Çünkü öğrenciye kazandırılması öngörülen; bilgi, beceri, tutum ve değerler programın bu öğesinde gerçekleştirilmektedir. Bir dersin öğretme-öğrenme süreci ise giriş, geliştirme ve sonuç olmak üzere üç etkinlik alanından oluşmaktadır (Öztürk, 2001).

Öğretme-öğrenme sürecinde öğretmen, giriş etkinlikleri ile öğrenciyi dersi öğrenmeye hazır hale getirdikten sonra, geliştirme aşamasında öğrenme etkinliklerini öğrencilerin, zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmeli, farklı öğrenme etkinliklerine yer vermeli ve başta öğretim teknolojileri olmak üzere tüm eğitim araç-gereçlerini etkin olarak kullanmalıdır (Silver ve Hanson, 1996). Ders sonunda öğrencinin öğrenme performansının uygun yöntemlerle değerlendirilmesi öğrencinin eksik ve yanlışlarının belirlenmesi, giderilmesi ve bir sonraki derse hazır hale gelmesinin sağlanması oldukça önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin; alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür bilgisi alanlarında iyi yetişmiş olması, özellikle öğretme-öğrenme süreci ve bu süreçteki eğitim etkinliklerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi açısından önem

arz etmektedir. Çünkü iyi öğretmen olmanın formülü olmadığı gibi öğretim modellerinin de “bir oksijen artı iki hidrojen molekülü eşittir su” gibi bir formülünün olmadığı bilinmektedir. Öğretim modelleri, yöntemleri, stil, strateji ve öğretim araç-gereçleri öğretme-öğrenme sürecinde öğrenci öğrenmelerini kolaylaştırmak için belli bir tarifeye göre uygulanmaktadır (Gunter ve Jan, 1999: 53). Çünkü öğretim, devamlı geliştirilebilen amaçlı süreçler ve işlemler içindeki bilinçli etkinliklerdir.

Öğretme-öğrenme sürecinde; öğretmenin davranışları, sesi, görünümü ve sınıfa karşı tutumu profesyonelce olmalıdır. Öğretmenlerin sorumlulukları gereği ne yapacaklarını ve ne yaptıklarını bilmeleri sınıfı kontrol altına almada önemli bir unsurdur. Bu bağlamda tüm düzeylerdeki öğrencilerin öğretime ilişkin şüphelerini gidermek öğretmene bağlıdır (Gunter ve Jan, 1999). Bununla birlikte iyi bir öğretim ortamını oluşturmak öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını olumlu etkilemesi açısından önemlidir. John Goodland “Okul denilen bir yer” adlı çalışmasında tipik okul ve sınıfları estetikten yoksun ve sıkıcı yerler olarak tanımlar. Oysa öğrenme için uygun bir ortam ve yeterli çalışma yerleri öğrencinin motivasyonunu, istedik davranışların oluşmasını ve başarısını olumlu yönde etkiler (Akt. Glasser, 2005). Uygun olarak hazırlanmamış bir öğretim ortamı çeşitli disiplin sorunlarının ortaya çıkmasına neden olabilir. Öğretmenler ortaya çıkan disiplin sorunlarını çözmek için çeşitli yöntemler uygulamaktadırlar. James Batesky “Sınıftaki insan ilişkileri altın kurallarla yaşar” der ve sınıf içi disiplini sağlamanın sekiz altın kurallını gösterir (Akt. Gunter ve Jan, 1999: 26):

- Öğrencilere başarılı olma duygusunu hissettirmek,
- Öğrencileri korkutmamak, tehdit etmemek,

- Öğrencilerden ne beklediğini onlara açıklamak, ancak onların isteklerine de saygılı olmak ve onları dinlemek,
- Yanlışları davranışa dönüşmeden önce düzeltmek,
- Öğrencilerin isteklerini sormaktan korkmamak,
- Disiplin olaylarını fazla abartmamak veya acımasızlık olarak göstermemek,
- Bir disiplin sağlama stratejisi oluşturmak,
- Öğrenmeyi iyileştirmek ve öğrencilerin ilgilerini artırmak için çeşitli öğretme ve öğrenme stil, strateji ve yöntemlerini kullanmak.

Charles Wolfgang "Bu günün öğretmenleri için disiplin sorunlarını çözmede yöntem ve modeller" başlıklı kitabında disiplin modellerinin bir kısmını, "ilişki-dinleme", "anlatma-yalanlama", "kural-sonuç" kategorileri içerisinde tanımlar. Bu yaklaşımların, sınıf etkinliklerine katılmayan, ilgisiz öğrencilere ulaşmak için kullanılması ve öğrencilerin saldırgan davranışlarını önleme veya öğrenciler arası çatışmalarla baş etmede etkili olacağı belirtilmektedir (Akt. Glasser, 2005).

Gordon Wells, öğrencileri "Anlam yapıcılar" olarak tanımlıyor. Öğretmenlerin öğrencilerle iletişimlerinde, yapması gerekenleri söylerken, bunu küçük bir çocukla top oynamaya benzetir. Yetişkinlerin bu oyunda başarılı olabilmesi için yapması gereken ilk şey, çocuğun kolları açık bir biçimde topu yakalamaya hazır bir halde beklediğinden emin olmalarıdır. Daha sonra top çocuğun tam kollarına inecek şekilde yavaşça ve düzgünce atılmalıdır. Atış sırası çocuğa geldiğinde, yetişkin topu çocuğun attığı yerden alıp geri getirmek için koşmaya hazırlıklı olmalıdır (Silver ve Hanson, 1996). Bir sınıfta öğrenme etkinliklerinin kalitesini büyük ölçüde öğrencilerin derse ve öğrenmeye karşı olan ilgisi belirler. Eğitimin amaçları, öğrencilerin bakış açısıyla, öğrenmenin amaçlarıdır. Bu

amaçlara ulaşıp ulaşılamayacağı, öğrenci ve öğretmenlerin öğretim amaçlarını, kendi öğrenim amaçları olarak benimsemelerine bağlıdır. Bu nedenle öğretmenlerin öğretim planlarını öğrencilerle paylaşmaları gerekir.

Öğrencilerin hazır bulunuşluk durumları ile onlara öğretilen bilgi arasında anlamlı bir ilişkinin kurulması halinde öğrenciler öğrenme etkinliklerine daha aktif atılacaklardır. Öğrencilerin ne zaman hangi bilgiyi nasıl bir yöntemle öğrenecekleri ve öğrendikleri bilginin nasıl değerlendirileceğini bilmeleri onları öğrenmeye motive eder (Basinger, 2000). Bu bağlamda öğrenme etkinliklerinin planlanması önemli bir öğretime hazırlık aşamasıdır.

L.W. Anderson etkili öğretim hakkındaki deneyimlerini anlatırken, nitelikli bir öğretmenin sahip olması gereken özelliklerini şöyle sıralamaktadır (Gunter ve Jan, 1999: 26):

- Öğrencilerini tanıy,
- Öğrencilerin seviyesine uygun öğrenme sorumluluğu verir,
- Öğrencilerinin gelişimini takip eder,
- Öğrencilerini test eder, dönüt düzeltmelerde bulunur,
- Öğrenme sürecine öğrencileri katar,
- Öğrencilerin hatalarını ve yanlışlarını anında belirler ve düzeltir.

Öğretme-öğrenme sürecinde kullanılacak öğretim yöntem ve teknikleri ile öğretim teknolojilerinin öğrencilerin ilgi ve meraklarına hitap etmesi gerekir. İlgi ve merak arasındaki ilişki bir tesadüf değildir. Öğrenciler merak ettikleri şeyleri daha çabuk öğrenirler. Bu nedenle, eğer öğretmenler öğrencilerin ilgi alanlarını öğrenebilirlerse, öğrettikleri bilgileri daha ilgi çekici hale getirebilirler. Öğrencilerde, öğrenme merakının geliştirilmesi çok önemlidir. John Dewey, "Merak kaza eseri elde edilmiş bir varlık değil; bir tecrübenin hareket eden, değişen ve diğer bilgilerle her türlü bağlantıya

sahip olduğu gerçeğinin temel bir sonucudur,” demiştir (Akt. Gunter ve Jan, 1999: 26). Öğrencilerin gereksinim duyduğu bilgi sadece kendilerine verilen ve amaç olarak belirtilen davranışlardan mı oluşmaktadır? Bu soruların yanıtı öğrencilerin gereksinim duydukları bilgiyi tanımlama, elde etme ve kullanmalarına ilişkin beceride yatmaktadır. Bu nedenle öğretmen kendisinin ve öğrencilerinin gereksinim duyduğu bilginin ne olduğunu, nasıl ulaşılacağını ve nasıl kullanılacağını bilmeli ve öğrencilerine öğretmelidir (Adıgüzel, 2011). Lawless (2003) bilgi okuryazarlığını, “Bilgiyi bulma, değerlendirme, analiz ve sentez yapma yeteneği” olarak tanımlamaktadır. Bu yeteneğe sahip öğretmenler öğrencilerinin bilgiyi yapılandırma ve kullanma yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olabilirler

Arzu edilen sonuç, ders olarak okutulan disipline katılabilmek için gerekli olan öğrenme ve düşünme yaşanacak gelişmelerdir. Her seviyedeki ve yaş grubundaki sınıfa öğretmenlik yapan öğretmenlerin bilmesi gereken şey, öğrencilere öğretecekleri en önemli şeyin öğrenme sürecini öğretmek olduğudur. Bu düşünce bize eski bir deyişi hatırlatıyor, “Bir adama balık verirseniz bir gün karnı doyar; balık tutmayı öğretirseniz hayatı boyunca karnı doyar.” Bu bağlamdan hareketle şu benzetmeyi de unutmamak gerekir, “Öğrencilere sadece sahip olmalarını istediğiniz bilgileri öğretirseniz, yarınki sınavı geçerler; öğrencilere nasıl öğreneceklerini öğretirseniz, hayat boyu karşılaştıkları sınavları geçerler”. Böylece okullarda uygulanan eğitim programlarının uygulayıcıları olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği; öğretmenlik meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür bilgisi alanlarında iyi yetişmiş olması gerekmektedir. Özellikle öğretmenlerin öğrete-öğrenme süreçlerine ilişkin bilgi, beceri ve tutumlarının günümüz toplumlarının gereksinimlerini karşılayacak düzeyde olması beklenmektedir. Bu bağlamda

ülkemizde özellikle alan öğretmeni yetiştirmede tarihi süreç içerisinde farklı modellerin uygulandığı bilinmektedir. Bu bağlamda ülkemizde özellikle alan öğretmeni yetiştirmede tarihi süreç içerisinde pedagojik formasyon programları önemli yer tutmaktadır. Ancak bu programların yetersizliği de önemli derecede eleştiri konusu olmuştur. Örneğin, Kavcar (1999) öğretmenlik sertifika programlarına şu şekilde ağır bir eleştiri getirmiştir. Öğretmenlik “öğretmen olmayı önceden hiç düşünmeyenlerin, öğretmenlikle ilgili hiçbir ders almayanların yada salt ticaret amacı güden paralı formasyon sertifikası alanların yapacakları bir meslek değil”dir.

Ortaöğretime alan öğretmeni yetiştirmede 2010-2011 öğretim yılından itibaren yeniden uygulamaya konan pedagojik formasyon sertifika programlarının, öğretmenlerin öğrete-öğrenme sürecine ilişkin yeterliklerine etki düzeyini belirlemek önemli bir gereksinim haline gelmiştir. Bu çalışma bu temel gereksinimi karşılamak amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Pedagojik Formasyon Sertifika Programını alarak öğretmen olan alan öğretmenlerinin öğrete-öğrenme sürecinde dersin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme ve bu süreçte en çok kullandıkları öğretim yöntemleri ile eğitim araç-gereçlerini belirleme yönünden, öğretmenlik uygulaması dersini alan, ortaöğretim alan öğretmenliği Pedagojik Formasyon Sertifika Programı öğrencilerinin gözlemlerine dayalı olarak değerlendirmektir.

Bu genel amaç kapsamında şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Alan öğretmenlerinin, öğrete-öğrenme sürecinin; dersin giriş, geliştirme ve sonuç aşamalarında belirlenen etkinlikleri

gerçekleştirme düzeylerine ilişkin öğretmen adayı gözlemleri nedir?

2. Öğretmenlerin, öğretme-öğrenme sürecinin; dersin giriş, geliştirme ve sonuç aşamalarında belirlenen etkinlikleri gerçekleştirme düzeylerine ilişkin öğretmen adayı gözlemleri, öğretmen adaylarının kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden gözlem tekniği kullanılarak, öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında, liselere uygulamaya giden öğretmen adaylarının gözlemlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada gözlem yapmak üzere, Harran Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Pedagojik Formasyon Sertifika Programına kayıtlı öğrencilerden gönüllü olan 87 öğretmen adayı seçilmiştir. Seçilen öğretmen adaylarına neleri gözleyecekleri ve gözlemleri nasıl yapacaklarına ilişkin araştırmacı tarafından yapılandırılan gözlem formu hakkında bir bilgilendirme eğitimi verilmiştir. Eğitilen öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında gittikleri okullarda gözlem formundaki yönergelere uygun olarak gözlemlerini yapmışlardır. Öğretmen adayları, altı ayı okulda görev yapan ve Pedagojik Formasyon Sertifika Programları ile öğretmen olmaya hak kazan 15 öğretmeni sekiz hafta boyunca gözleyerek gözlem formlarını doldurup araştırmacıya teslim etmişlerdir. Gözlem, 2011-2012 öğretim yılı bahar yarıyılında Şanlıurfa merkezindeki altı lisede gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya gözlem yapmak üzere katılan öğretmen adaylarının %42.5'i kadın, %57.5'i erkektir. Öğretmen adaylarının %58.6'sı fen ve matematik alanlarında, %41.4'ü sosyal alanlarda oldukları belirlenmiştir. Ayrıca gözlenen öğretmenlerin sekizi fen ve matematik alanında, yedisi ise sosyal alanlarda oldukları belirlenmiştir. Gözlenen öğretmenlerin dokuzu erkek altısı ise

kadındır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi pedagojik formasyon programı kapsamında öğretmenlik uygulaması dersi için seçilen uygulama öğretmenleridir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, veriler araştırmacı tarafından geliştirilen "Pedagojik Formasyon Temelli Alan Öğretmenlerinin Öğretme-Öğrenme Süreci Yönünde Yeterlik Düzeylerinin Değerlendirilmesine İlişkin Yapılandırılmış Gözlem Formu" ile öğretmen adayı gözlemlerine dayalı olarak toplanmıştır. Hazırlanan gözlem formunun kapsam geçerliğinin sağlanması için uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar tarafından getirilen eleştiriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak gözlem formuna son şekli verilmiştir. Araştırmaya katılan gözlemci sayısının fazla olması nedeniyle, yapılandırılmış gözlem formunun iç tutarlılık anlamında kullanılan güvenilirlik katsayısı da belirlenmiştir. Buna göre formun güvenilirlik katsayısı .864 olarak hesaplanmıştır. Gözlem formunda, öğretme-öğrenme sürecinin giriş, geliştirme ve sonuç bölümlerinde yer alan etkinliklere ve bu etkinlikleri gerçekleştirmede öğretmenlerin en çok kullandıkları öğretim yöntem, teknik ve eğitim araç-gereçlerine yer verilmiştir.

Toplanan Verilerin Çözümlemesi

Verilerinin gruplar arasında normal dağılıma uygunluğunu belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov normalite testi yapılmıştır. Elde edilen değeri (3.57), Kolmogorov-Smirnov tablo değerinden büyük olduğu için veriler normal dağılım göstermektedir. Araştırmada yapılan istatistiksel çözümler için anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda öğretmen adaylarının gözlemlerine göre; öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerini ve bu etkinlikleri gerçekleştir-

mede en çok kullandıkları öğretim yöntem, teknik ve araç-gereçlerini belirlemede aritmetik ortalama ve standart sapmalardan yararlanmışlardır. Öğretmen adayları gözlemlerinin öğretmen adayının; cinsiyet, branş, mezun oldukları lise ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemede t-testi, tek yönlü varyans analizi ve tukey testlerinden yararlanmışlardır. Öğretmen adaylarının gözlemlerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen ve beşli likert olarak derecelendirilen yapılandırılmış bir gözlem formu kullanılmıştır. Gözlem formundaki her bir maddeye verilen yanıtlar formun derecelerine uygun olarak olumsuzdan olumluya doğru 1.00 ile 5.00 arasında değişmektedir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmada elde edilen veriler araştırmannın alt amaçlarını oluşturan soruların sırasına göre ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Öğretme-Öğrenme Sürecinin; Giriş, Geliştirme ve Sonuç Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyleri

Alan öğretmenlerinin okullarda uygulanan eğitim programının öğretim-öğrenme süreci boyutunda dersin giriş, geliştirme ve sonuç etkinlikleri yönünden değerlendirilmesine ilişkin öğretmenlik uygulaması dersini alan Pedagojik Formasyon Sertifika Programı öğrencilerinin gözlemlerinden elde edilen sayısal veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Dersin Giriş Etkinliklerini Gerçekleştirme Düzeyleri

	\bar{X}	Ss
1. İşleyeceği dersin özelliğine uygun olarak ders öncesi yeteri kadar hazırlık yapma	3.86	.81
2. Öğrenme etkinliklerini öğrenci seviyesine uygun olarak hazırlama	4.02	1.01
3. Derste öğrencilerin yararlanacakları kaynaklar ile ders araç-gereçlerini hazırlama	3.56	1.09
4. Derse başlarken öğrencilerin o konuda neler bildiklerini öğrenmeye çalışma	3.59	1.13
5. Bir önceki dersi özetleme, yeni ders ile önceki ders arasında bağ kurmaya çalışma	3.83	.95
6. Derse başlarken öğrencilerin ilgisini çekecek ve derse katılımlarını sağlayacak bir başlangıç yapma	3.64	1.00
7. İşleyeceği konunun kazanımlarını öğrencilerle belirleyip günlük yaşamla bütünleştirme	3.00	1.15
8. Öğrencilerin konuyu öğrenmeleri için merak ve güdülerini harekete geçirme	3.37	1.04
Toplam	3.61	.73

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, alan öğretmenlerinin öğretim-öğrenme sürecinde, dersin giriş etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin gözlemlerine dayalı olarak, elde edilen puanların aritmetik ortalamaları =3.00 ile =4.02 ara-

sında değişmektedir. Alan öğretmenleri, öğretim-öğrenme sürecinde dersin giriş etkinliklerinden 1., 2., 3., 4., 5. ve 6. etkinlikleri çoğu zaman gerçekleştirirken, 7. ve 8. etkinlikleri ara sıra gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre, genel olarak alan öğretmenlerinin

öğretme-öğrenme sürecinin giriş etkinliklerini ($=3.61$) çoğu zaman gerçekleştirdikleri söylenebilir. Öte yandan öğretmenlerin “İşleyeceği konunun kazanımlarını öğrencilerle belirleyip günlük yaşamla bütünleştirme” ve “Öğrencilerin konuyu öğrenmeleri için merak ve güdülelerini harekete geçirme” etkinliklerini ara sıra gerçekleştirmeleri, okulda öğrenilen bilgilerin gerçek hayatta bütünleştirilmesinin hala sorun olduğu ve okulun bireyi gerçek hayata hazır-

lamada yetersiz olduğu söylenebilir. Bu durum, gerçek hayatta karşılaşılan toplumsal ve bireysel sorunları çözecek bilgilerin okullarda öğretilmediği şeklinde yorumlanabilir. Öğretmen adayı gözlemlerine dayalı olarak, alan öğretmenlerinin öğretim-öğrenme sürecinde dersi geliştirme etkinliklerini gerçekleştirme düzeyi ile ilgili elde edilen sayısal veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Dersi Geliştirme Etkinliklerini Gerçekleştirme Düzeyleri

	\bar{X}	Ss
1. Öğretim-öğrenme sürecinde çeşitli sorularla öğrencileri düşünmeye yönlendirme	3.56	1.02
2. Konuyu güncel, açık ve anlaşılabilir örneklerle açıklama	3.76	.99
3. Öğrencileri, konu ile ilgili düşüncelerini açıklama ve soru sormaya özendirme	3.72	.96
4. Sorulan soruları yanıtlamaları için öğrencileri cesaretlendirme	3.62	1.12
5. Doğru yanıt buldurmak için öğrencilere yerinde ve yeterli sayıda ipucu verme	3.62	1.06
6. Yanlış yanıtları zamanında ve öğrenciyi küçük düşürmeden düzeltme	4.06	1.09
7. Konuyu işlerken öğrencilerin düzeyine uygun tanım, kavram ve sözcükleri kullanma	4.06	1.00
8. Sınıfta olabilecek belirli disiplin olaylarını büyütmeden uygun şekilde çözebilme	3.83	1.01
9. İşlenen konularla ilgili bilgi, beceri ve tavırları uygun şekilde bütünleştirme	3.52	.94
10. Öğrencilerle göz iletişimi kurarak onları denetim altına alma	4.00	5.58
11. Jest, mimik ve vücut hareketlerini yerinde ve gereği gibi kullanma	4.44	5.68
12. Öğrencilerin derse katılımlarını sağlama ve onları aktif hale getirme	3.84	.89
13. Öğrencilere karşı güler güzlü, sevecen, sabırlı ve anlayışlı olma	4.06	.98
14. Türkçeyi düzgün, akıcı ve kuralına uygun şekilde konuşma	3.96	.92
15. Eleştiriye açık olma, yerine göre hatalarını açıkça ortaya koyup, kabul etme	3.51	1.03
16. Demokratik ve bilimsel tutum ve davranışlara sahip olma	3.85	1.04
17. Söz ve davranışlarında samimi ve güvenilir olma	4.17	.88
18. Öğrencilerini hür ve bağımsız düşünmeye yönlendirme	3.71	1.13

19. Öğrencilerin görüşlerine karşı hoşgörülü ve saygılı olma	3.93	1.03
20. Öğrencileri yetenekleri doğrultusunda gelişmelerine yardımcı olma ve onları yönlendirme	3.55	1.17
Toplam	3.71	.73

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının gözlem sonuçlarına göre alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin dersi geliştirme etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin olarak, elde edilen puanların aritmetik ortalamaları =3.51 ile =4.17 arasında değiştiği görülmektedir. Bu ortalamalar arası tüm değerler, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde dersi geliştirme etkinliklerini çoğu zaman gerçekleştirdiklerini göstermektedir. Tablo 2’de görüldüğü gibi, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde dersi geliştirme etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin öğret-

men adayı gözlemlerinden elde edilen verilerin genel olarak aritmetik ortalaması =3.71’dir. Bu değer öğretmenlerin dersi geliştirme etkinliklerinin tümünü çoğu zaman gerçekleştirdiklerini göstermektedir. Bu durum, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecine uygun bir ortamın ve atmosferin oluşturulması konusunda yeterli düzeyde bilgi ve beceri sahibi oldukları şeklinde açıklanabilir. Öğretmen adayı gözlemlerine dayalı olarak, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde en çok kullandıkları öğretim yöntemlerini belirlemeye ilişkin elde edilen sayısal veriler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin, Öğretme-Öğrenme Sürecinde Öğretim Yöntemlerini Kullanma Sıklıkları

Öğretim Yöntemleri	\bar{X}	Ss	Kullanım Sırası
1. Düz anlatım yöntemi	3.84	1.16	1
2. Soru cevap yöntemi	3.71	.95	2
3. Tartışma yöntemi	2.84	1.11	4
4. Rol oynama yöntemi	1.84	1.14	9
5. Örnek olay incelemesi yöntemi	2.43	1.21	8
6. Gösterip yaptırma yöntemi	2.44	1.40	7
7. Ekiple öğretim yöntemi	2.53	1.27	5
8. Problem çözme yöntemi	3.17	1.30	3
9. Bireysel öğretim yöntemi	2.48	1.28	6
Toplam	2.80	.76	

Tablo 3 alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde kullandıkları öğretim yöntemlerini

göstermektedir. Öğretmen adaylarının gözlemlerine dayalı olarak, alan öğretmenlerinin öğ-

retme-öğrenme sürecinde kullandıkları öğretim yöntemlerine ilişkin olarak, elde edilen puanların aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 1.84$ ile $\bar{X} = 3.84$ arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmen adayı gözlemlerine göre, alan öğretmenleri öğretme-öğrenme sürecinde en çok kullandıkları öğretim yöntemleri arasında $\bar{X} = 3.84$ aritmetik ortalama ile düz anlatım yöntemi ilk sırada yer alırken bunu, $\bar{X} = 3.71$ aritmetik ortalama ile soru-cevap yöntemi, $\bar{X} = 3.17$ aritmetik ortalama ile problem çözme yöntemi, $\bar{X} = 2.84$ aritmetik ortalama ile rol oynama yöntemi, $\bar{X} = 2.53$ aritmetik ortalama ile ekip ile öğretim yöntemi, $\bar{X} = 2.48$ aritmetik ortalama ile bireysel öğretim yöntemi $\bar{X} = 2.44$ aritmetik

ortalama ile gösterip yaptırma yöntemi, $\bar{X} = 2.43$ aritmetik ortalama ile örnek olay incelemesi yöntemi ve $\bar{X} = 1.84$ aritmetik ortalama ile rol oynama yöntemi izlemektedir. Tablo 4 genel olarak incelendiğinde, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde geleneksel öğretim yöntemlerini daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum geleneksel öğretim yöntemlerinin öğretmen merkezli olması ve kolay uygulanabiliyor olmasının bir sonucu olarak açıklanabilir. Öğretmen adayı gözlemlerine dayalı olarak, ortaöğretim alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde en çok kullandıkları eğitim araç-gereçlerini belirlemeye ilişkin elde edilen sayısal veriler Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Öğretme-Öğrenme Sürecinde Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Sıklıkları

Eğitim Araçları	\bar{X}	Ss	Kullanım Sırası
1. Yazı tahtası	4.15	1.15	1
2. Akıllı tahta	2.25	1.19	6
3. Yazılı ve basılı araç-gereçler	2.81	1.21	2
4. Gerçek nesnelere ve modeller	1.95	.98	7
5. VCD ve DVD'ler	2.34	1.25	5
6. Bilgisayar ve yazılımlar	2.78	1.29	3
7. Yansıtıcı sunu ve gösterim araç-gereçleri	2.67	1.31	4
Toplam	2.71	.73	

Tablo 4'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının gözlemlerine dayalı olarak, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde kullandıkları eğitim araç-gereçlerine ilişkin olarak, elde edilen puanların aritmetik ortalamaları $= 1.95$ ile $= 4.15$ arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmen adayı gözlemlerine dayalı olarak, alan öğretmenleri öğretme-öğrenme sürecinde en çok kullandıkları eğitim araç-gereçleri ara-

sında $= 4.15$ aritmetik ortalama ile yazı tahtası gelirken bunu, $= 2.81$ aritmetik ortalama ile yazılı ve basılı araç-gereçler, $= 2.78$ aritmetik ortalama ile bilgisayar ve yazılımlar, $= 2.67$ aritmetik ortalama ile yansıtıcı sunu ve gösterim araç-gereçleri, $= 2.34$ aritmetik ortalama ile VCD ve DVD'ler, $= 2.25$ aritmetik ortalama ile akıllı tahta ve $= 1.95$ gerçek nesnelere ve modeller izlemektedir. Tablo 4 genel olarak incelen-

diğinde, tüm alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde yazı tahtasını vazgeçilmez bir eğitim aracı olarak gördükleri ve kullandıkları söylenebilir. Öğretme-öğrenme sürecinde yazı tahtasının kullanımı için öğretmenlerin özel bir beceriye sahip olmaları gerekmemektedir. Bu nedenle yazı tahtası öğretmenler tara-

findan en çok tercih edilen eğitim aracı olmuştur. Öğretmen adayı gözlemlerine dayalı olarak, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyi ile ilgili olarak elde edilen sayısal veriler Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Dersin Sonuç Etkinliklerini Gerçekleştirme Düzeyleri

	\bar{X}	Ss
1. Değerlendirmeyi öğrencilerin yanırlarını düzeltmek ve eksiklerini tamamlamak amacıyla yapma	3.77	.95
2. Sınav sonuçlarını amaca dönük olarak değerlendirme	3.74	1.07
3. Ölçme aracı geliştirme ve süreç değerlendirme ilkelerinden yararlanma	3.15	1.22
4. Konunun bitiminde genel bir özet yapıp, gelecek olan konularla bağlantı kurma	3.61	1.15
5. Öğrencilerin derste öğrendiklerini pekiştirici ya da derse hazırlayıcı etkinlikler yapma	3.43	.99
6. Ölçme sonucunda yapılan hataları gösterip düzeltme	3.43	1.16
7. Dersin sonunda öğrencilerin ne öğrendiğini, hangi davranışları kazandığını kontrol etme	3.47	1.09
Toplam	3.51	.85

Tablo 5’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinin sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin gözlemlerine dayalı olarak, elde edilen puanların aritmetik ortalamaları $\bar{X}=3.15$ ile $\bar{X}=3.77$ arasında değişmektedir. Alan öğretmenleri, öğretme-öğrenme süreçlerinin sonuç etkinliklerinden 1., 2., 4., 5., 6. ve 7. etkinliklerini çoğu zaman gerçekleştirirken, 3. etkinliği ara sıra gerçekleştirdikleri görülmektedir. Üçüncü etkinlik “Ölçme aracı geliştirme ve süreç değerlendirme ilkelerinden yararlanma” etkinliğidir. İlk ve ortaöğretim programlarının dayandığı öğrenme yaklaşımı olan yapılandırmacı öğrenmenin ölçme ve değerlendirmede öngördüğü, ölçek geliştirme

ve süreç değerlendirme yöntemlerinin alan öğretmenleri tarafından yeterince bilinmediği ve kullanılmadığı görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin ölçek geliştirme ve süreç değerlendirme konularında yeterli bilgi sahibi olmamalarının doğal bir sonucu olduğu söylenebilir.

Dersin Giriş, Geliştirme ve Sonuç Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeylerine İlişkin Grup Görüşleri Arasındaki Fark

Bu bölümde, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde dersin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğretmen adayı gözlemlerinin öğretmen adaylarının kişisel özelliklerine göre anlamlı

düzye de farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Öğretmen adayı gözlemlerine dayalı olarak, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin; giriş, geliştirme ve sonuç

etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin gözlemlerinin öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ile ilgili sayısal veriler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adayı Gözlemlerinin Cinsiyetlerine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	P
Kadın	37	3.30	.66	85	-1.751	.084
Erkek	50	3.52	.56			

Tablo 6'daki verilere göre, öğretmen adaylarının, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin; giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin gözlemleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$t(85) = -1.751, P > .05$]. Buna göre, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin; giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyini belirlemeye ilişkin

öğretmen adayı gözlemleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği söylenebilir. Öğretmen adaylarının, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin; giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyini belirlemeye ilişkin gözlemlerinin branşlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ile ilgili sayısal veriler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen Adayı Gözlemlerinin Branşlarına Göre t-Testi Sonuçları

Branş	N	\bar{X}	Ss	sd	t	P
Fen ve Matematik Alanı	51	3.57	.54	85	2.839	.006
Sosyal Alan	36	3.21	.65			

Tablo 7’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemeye ilişkin gözlemleri branş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir [$t(85) = -2.839, P < .05$]. Buna göre, fen ve matematik alanındaki öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyleri sosyal alandaki öğretmenlerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu durum, sosyal alandaki öğretmenlerin geleneksel ve öğretmen merkezli öğretim yöntem ve teknikleri ile eğitim araç-gereçlerini tercih etmelerinin bir sonucu olarak açıklanabilir. Bu sonuca göre, öğretmen

adayı gözlemlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamalarının $\bar{X} = 3.21$ ile $\bar{X} = 3.57$ arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmen adaylarına göre, fen ve matematik alanındaki öğretmenlerin ($\bar{X} = 3.57$) öğretme-öğrenme sürecinin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyleri sosyal alandaki öğretmenlere ($\bar{X} = 3.21$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Öğretmen adayları gözlemlerine dayalı olarak, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin; giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin gözlemlerinin öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih nedenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ile ilgili sayısal veriler Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adayı Gözlemlerinin Öğretmenliği Tercih Nedenlerine Göre t-Testi Sonuçları

Öğretmenliği Tercih Nedeni	N	\bar{X}	Ss	sd	t	P
Öğretmen Olmak İstedğim İçin	70	3.43	.62	85	.227	.821
İş Olanağı Olduğu İçin	17	3.39	.61			

Tablo 8’deki verilere göre, öğretmen adaylarının, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin; giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin gözlemleri, öğretmenliği tercih nedeni değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir [$t(85) = .227, P > .05$]. Buna göre, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin; giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyini belirlemeye ilişkin öğretmen adayları gözlemleri öğretmenliği tercih nedenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği söylenebilir. Ancak göreceli de olsa öğretmen olmak istedikleri için öğretmenliği tercih eden öğretmen adayları, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin gözlemlerinin

daha olumlu olduğunu söylemek olanaklıdır.

Sonuç ve Öneriler

Alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde; dersin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerini öğretmen adayları gözlemlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- 1- Araştırmaya katılan öğretmen adayları, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin, derse giriş etkinliklerinin büyük çoğunluğunu yeterli düzeyde gerçekleştirdiklerini gözlemlemişlerdir. Ancak okulda öğrenilen bilgilerin gerçek hayatla bütünleştirilmesini sağlayan etkinliklerin öğretmenler tarafından ara sıra gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Bu durum

okulda kazanılan bilgi ve becerilerin bireyi gerçek yaşama hazırlamada yetersiz olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

2- Öğretme-öğrenme sürecinde dersin geliştirme aşamasına ilişkin etkinlikleri gerçekleştirme konusunda alan öğretmenlerinin yeterli olduğu belirlenmiştir. Öğrenme etkinliklerinin gerçekleştirildiği dersin geliştirme aşamasına ilişkin öğretmenlerin yeterli olması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

3- Öğretmen adayı gözlemlerine dayalı olarak alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde en çok kullandıkları öğretim yöntemleri, düz anlatım ve soru-cevap öğretim yöntemleri olurken en az kullandıkları öğretim yöntemleri ise drama ve örnek olay incelemesi öğretim yöntemleri olduğu anlaşılmıştır.

4- Alan öğretmenleri, öğretme-öğrenme sürecinde öğrenme etkinliklerini gerçekleştirirken eğitim araç-gereçleri olarak en çok yazı tahtasını kullanmayı tercih etmişlerdir. En az kullandıkları eğitim araç-gereçleri ise gerçek nesnelere ve modeller gibi araç-gereçler olmuştur.

5- Araştırmaya katılan öğretmen adayları, alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde, dersin sonuç etkinliklerinin büyük çoğunluğunu yeterli düzeyde gerçekleştirdikleri görülmüştür. Ancak ortaöğretim alan öğretmenlerinin, günümüzde en çok benimsenen ölçme değerlendirme yaklaşımlarından olan "ölçme aracı geliştirme ve süreç değerlendirme" ilkelerinden yeterince yararlanmadıkları belirlenmiştir.

6- Alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde; dersin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemek amacıyla gözlem yapan öğretmen adaylarının gözlemlerinden

elde edilen veriler, öğretmen adaylarının cinsiyet ve öğretmenliği tercih nedenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

7- Alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde dersin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemek amacıyla gözlem yapan öğretmen adaylarının gözlemlerinden elde edilen veriler, öğretmen adaylarının branşlarına göre anlamlı farklılık göstermiştir. Fen ve matematik alanındaki öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecinde dersin giriş, geliştirme ve sonuç etkinliklerini gerçekleştirme düzeyi sosyal alandaki öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tartışma

Çalışmanın amaçlarına paralel olarak elde edilen bu sonuçlar benzer özellik taşıyan araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak incelendiğinde sonuçların anlamlı olduğu söylenebilir. Çalışmada, alan öğretmenlerinin derse giriş etkinlikleri açısından yeterli olduğu belirlenmiştir. Akdağ ve diğ. (2004) çalışmalarında, derse giriş etkinliklerinden dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme ve geçiş etkinlikleri genel olarak öğretmenler tarafından "sık sık" kullanıldığını, dikkat çekme ve geçiş etkinliklerinin kullanım sıklıklarında, Sosyal Bilgiler dersi öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık bulunduğu belirlenmiştir. Araştırmada öğretmenlerin öğretme-öğrenme süreçlerinde klasik öğretim yöntemlerini tercih ettikleri, daha çok düz anlatım ve soru-cevap yöntemlerini kullandıkları belirlenmiştir. Öztürk (2004) çalışmasında, coğrafya öğretmenlerinin klasik öğretim yöntemlerini kullanmaya devam ettikleri, buna karşılık coğrafya öğretiminin vazgeçilmez unsurlarından biri olan gezi-gözlem yöntemini "hiçbir zaman" kullanmadıklarını belirlemiştir. Gökçe (2002) öğrenci görüşlerine dayalı ola-

rak öğretmenleri değerlendirdiği çalışmasında, öğrencilerin yarıdan fazlası, sınıf içi öğretme-öğrenme sürecinde öğretmenlerinin, yeterli düzeyde oyun etkinliğine yer vermediğini, küme ve grup çalışmaları yaptırmadığını, ders işlerken yeterince araç-gereç kullanmadığını, yorulduklarında onları dinlendirmediklerini, öğretmenlerinin dersi oturarak anlattığını ve sınıf içinde yeterince hareket etmediğini ifade ettiklerini belirlemiştir. Taşkın ve Hacıömeroğlu (2010) Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özyeterlik İnançları adlı çalışmalarında, öğretmen adaylarının öğretim stratejileri ve sınıf yönetimi faktörleri ile ilgili kendilerini “biraz yeterli” bulduklarını saptamıştır. Çalışmamızda öğretmenlerin en az kullandıkları eğitim araçları; gerçek nesnelere ve modeller olurken en çok yazı tahtası kullandıkları belirlenmiştir. Adıgüzel ve Berk (2009) “İlköğretim Okullarında Öğretim Teknolojilerinin Durumu ve Sınıf Öğretmenlerinin Bu Teknolojileri Kullanma Düzeyleri” adlı çalışmasında sınıf öğretmenlerinin genel olarak; ders kitapları, yardımcı kitaplar ve tebeşirli kara tahta gibi geleneksel özellik taşıyan temel öğretim araç-gereçlerini her zaman kullanmayı tercih ettiklerini belirlemiştir. Uçar (1999) “İlköğretimde Ders Araç-Gereçleri Kullanımı Konusunda Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, ilk ve ortaöğretim okullarındaki öğretmenlerin, okullarda mevcut veya kolaylıkla ulaşılabilecekleri ders araç-gereçleri olduğunu bilmelerine rağmen, kullanmadıklarını ve bu kapsamda, İl Eğitim Araçları Merkezi’nden yararlanmadıkları belirtmiştir. Kuzu ve Yeşilyurt (2008) “Öğretmenlerin Öğretim Araç-Gereçlerini Kullanma Amaçları” adlı çalışmalarında öğretmenlerin, derslerde öğretim araç-gereçlerinin kullanılmasının dersin verimliliği açısından önemli olduğunu belirtmelerine rağmen derslerinde kısmen araç-gereç kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Güven (2009) “Ortaöğretim Alan Öğretmenli-

ği Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğretmen Adaylarına Kazandırdığı Mesleki Yeterlikler Yönünden Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, öğrencilerin tezsiz yüksek lisans programının sonunda öğretimi planlama, öğrenme-öğretme sürecini belirleme, gelişim ve rehberlik alt yeterlik alanlarındaki algılarında anlamlı bir artış olduğu ortaya çıktığını belirtmiştir. Sarı (2010), “Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğretmenlik Mesleğine ve Programa İlişkin Görüşlere Etkisi” araştırırken, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini severek yapacaklarına ve öğretmenliğin ciddi eğitim gerektiren bir meslek olduğuna dair düşüncelerinin programın başında ve sonunda genel olarak olumlu yönde olduğu, ancak bazı öğretmen adaylarının görüşlerinin programın sonunda olumsuz yönde değiştiğini belirlemiştir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Alan öğretmenlerinin öğretme-öğrenme sürecinin derse giriş etkinliklerinde yer alan okulda öğrenilen bilgi ve becerilerin gerçek hayatla bütünleştirilmesini sağlayan etkinlikler, öğretmenler tarafından ara sıra gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Öğretmenlerin okulda temel amaçlarının bireyi gerçek hayata hazırlamak olduğu düşünüldüğünde, öğretmenlerin okullarda öğretilen bilgi ve becerilerin gerçek hayatla bütünleşmesini sağlayan etkinlikler konusunda yeterli düzeyde bilgi ve beceri sahibi olmaları gerekmektedir. Bu konuda öğretmenlere gerekli bilgi ve beceriler çeşitli hizmetiçi eğitim programları ile kazandırılmalıdır.

2. Alan öğretmenleri, öğretme-öğrenme sürecini gerçekleştirirken geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Oysa öğrencinin hem

grup hem de bireysel olarak öğrenmelerini sağlayan ve öğrenciye sosyo-psikolojik anlamda birçok fayda sağlayan yeni öğretim yöntem ve teknikleri vardır. Bu yöntem ve tekniklerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim etkinlikleri ile öğretmenlere kazandırılması gerekmektedir.

3. Öğretme-öğrenme sürecinin gerçekleştirilmesinde eğitim aracı olarak öğretmenlerin

çoğunlukla yazı tahtasını tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenler, öğrencinin ilgisini çeken ve öğrencinin öğrenme etkinliklerine aktif katılımını sağlayan; gerçek nesnelere ve modeller ile yansıtıcı sunu ve gösterim araç-gereçlerini hemen hemen hiç kullanmamaktadırlar. Bu araç-gereçlerin öğretme-öğrenme süreçlerinde kullanımı konusunda öğretmenler ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilmeli ve kullanım becerisi kazandırılmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, A. (2011). "Bilgi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geliştirilmesi", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 15–28.
- Adıgüzel, O.C. & Berk, Ş. (2009). The Methods of Reaching Information of The Teacher of Vocational and Technical Secondary Education. *Electronic Journal of Social Sciences*, 8(29), 64–75.
- Akdağ, M., Bedir, G. ve Demir, S. (2004). İlköğretim Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi Öğretiminde Öğretmenlerin Derse Giriş Etkinliklerine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *XIII. Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6–9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Malatya.
- Basinger, J. (2000). "Teaching Accreditor Issues New Standards", *The Chronicle of Higher Education*. 46,12–16, Washington.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayınevi.
- Glasser, W. (2005). *Kaliteli Eğitimde Öğretmen*. Beyaz Yayınları, (Çeviren; Ulaş Kaplan)
- Gökçe, E. (2002). İlköğretim Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Etkililiği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fak. Dergisi*, 35,1–2
- Gunter, M. A. and Jan Schwab. (1999). *Instruction-A Models Approach*. Third Edition. USA.
- Güven (2009). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğretmen Adaylarına Kazandırdığı Mesleki Yeterlikler Yönünden Değerlendirilmesi (İzleme Çalışması). *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(22), 141–148.
- Kavcar, C. (1999). Nitelikli Öğretmen Sorunu. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı.
- Kazu, H. & Yeşilyurt, E. (2008). Öğretmenlerin Öğretim Araç-Gereçlerini Kullanım Amaçları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (2), 175–188.
- Lawless, K. .A. (2003) "Becoming Literate in The Technological Age. New Responsibilities and Tool for Teachers." *The Reading Teacher*, 570:7.
- Öztürk, B. (2001). Derse Giriş Davranışlarının Öğretmenler Tarafından Kullanılma Durumu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25, 107–124.

- Öztürk, Ç. (2004). Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem Ve Teknikleri Kullanabilme Yeterlilikleri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 5(2), 75–83.
- Uçar, M. (1999). "İlköğretimde Ders Araç-Gereçleri Kullanımı Konusunda Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi" *AKÜ. Sosyal Bilimler Dergisi*, 3.
- Silver, H. F. & Hanson, J. R. (1996) "Understanding Myself As a Teacher", *Learning Styles & Strategies*. Trenton: The Thoughtful Education Press, 77–107.
- Sarı, M. (2010). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğretmenlik Mesleğine ve Programa İlişkin Görüşlere Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 35:155.
- Taşkın, Ş.T. ve Hacıömeroğlu, G. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özyeterlik İnançları: Nicel ve Nitel Verilere Dayalı Bir İnceleme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 21–40.

Extended Abstract

Introduction

It is a vital need for teachers that are the implementers of education programs in school to acquire professional teaching, pedagogical field and general or world knowledge which is necessary for teaching profession. Especially knowledge, skill and attitudes of teachers pertaining to teaching-learning processes are supposed to meet the necessities of community at desired level. Under this context, pedagogic formation programs for raising branch teachers in historical process carry a significant importance. Apart from this, the graduates of education faculties for high schools serve as branch teachers. The effect of different methods employed in raising branch teachers on their competency is an object of curiosity. Thus, this study is aimed at determining the competency levels of teachers about process of teaching and learning.

Purpose

The general goal of this study is to determine teachers' levels of realization of lead-in, development and conclusion activities in lessons and the most used tools and teaching methods in these education processes through observations done by pedagogic formation certificate program students. The questions listed below are aimed to be answered through this study:

1. What are the observations of teacher candidates about branch teachers' realization levels of lead-in, development and conclusion activities in lessons?
2. Do the observations of teacher candidates regarding the realization of lead-in, development and conclusion activities by branch teachers show significant differences according to teacher candidates' personal information?

Method

This study was conducted through observational method through pedagogic formation program students attending teaching practice in which they participate in high school lessons and observe teaching environment. 87 students registered in Pedagogic Formation Certificate Program filled observation forms by observing fifteen branch teachers during eight weeks in six schools. These observations were conducted in 6 high schools located in city center of Şanlıurfa in spring term of 2011-

2012 academic year. The data attained through structured interviews were analyzed and interpreted. Expert opinions were taken for the validity of interview form. The reliability is found to be .864. Normal distribution value is 3.57 and the significance level is determined as .05

Discussions& Conclusions

Teacher candidates in the study observed that branch teachers employed lead-in activities mostly at sufficient level. But, the activities that help students to transfer classroom information into use for real environment were seen to be realized "sometimes". It was also seen that development activities were realized at sufficient level. Teachers observed were seen to use traditional lecture, question-answer methods most, but case study, drama methods were rarely employed in the lessons. While teachers were seen to use mostly blackboard among education tools, real objects and models were used quite rarely. Teacher candidates in the study told that branch teachers used the conclusion activities mostly at sufficient level. However, it was also observed that teachers did not make use of "developing assessment instrument and process evaluation" sufficiently. Also, there was not found any significant difference among the data of lead-in, development and conclusion activities according to teacher candidates' gender, reason for choosing teaching department. But, there was found a significant difference among the data of lead-in, development and conclusion activities according to teacher candidates' branch or teaching field. Teachers of science and math were found to have higher levels of realization of lead-in, development and conclusion activities in lessons compared to teachers of social sciences.